

subit, scribunt Sinæ ad hæc sub aquis jacienta fundamenta, quamplurimas naves non lapidibus, sed crudi ferri massis plenas fuisse demersas. his innixus fundamentis assurgit occasum versus, & Leotung regionem: mox excurrit ad Peking: inde Xansi & Xensi provincias munit non recta semper progrediens, sed quandoque deflectens juxta varium locorum situm. opus sane magnificentum, ac ingens & omni dignum admiratione, adhæc usque tempora fere sine labe, aut noxa, contra tot injurias temporum persistens. Supereft modo tantum, ut addam nonnulla quæ ad faciliorum, eorum quæ sequuntur, perceptionem facere multum videntur.

*Chrono-
logia Si-
nica.*

Primum eorum est brevissimum totius Sinicæ Chronologiæ compendium, ut constet quo anno fuerint Imperatorum, qui nominabuntur, familiæ. Sciendum itaque extremam hanc Asiam primum septem habuisse Imperatores, quorum ab electione per suffragia dependerit successio, ab anno nimirum ante Christum natum $M M D C C C X L V I I$, usque ad $M M C C V I I$: ante quæ tempora nihil se veri habuisse in suis historiis fatentur Sinæ, dein hæreditaria fuit successio. Yhus à suis electus Imperator ultimus primam fundavit familiam Hiaa dictam, quæ incepit anno $M M C C V I I$, duravitque ad $M D C C L X V I$, quo anno extinta Hiaa familia, Xanga subiit. Tertia fuit Cheva, quæ superiori devicta, deletaque, cœpit anno $M C X X I I$, diutissimeque regnavit ad annos scilicet ante Christum natum $C C X L V I$. quo anno Cina familia exordium sumpsit, stetitque tantum usque ad $C C V I$, quam subsecuta est familia Hana, cuius Successores regnarunt ad ann. $C C L X I V$ post Christi nativitatem. Exinde Cyna ad annum usque $C C C X I X$, quo quinque simul fuere Reges, qui sibi mutuo intulere bellum Uta'i dicti, donec aliis omnibus extintis sola Tanga familia totius hujus extremæ Asiacæ gubernacula arripuit, tenuitque anno Domini $D C X V I I I$: at non ita paulo post scisso rursum & abeunte in varias factiones imperio, Heutai dissensionis rebellionisque capita vocitarunt. Demum anno $D C C C C X X I I I$ Sunga familia toti Sinarum imperio jura dedit, quod obtinuit ad annum usque $M C C L X X V I I I$, quo anno florens tum vigenisque hæc familia subacta à Tartaris magna regni parte, penitus interiit, adeo & isthic:

Omnia sunt hominum tenui pendentia filo,

Solaque sors constans in levitate sua est. Sub hæc tempora, hoc est sub hujus familiæ exitum ac finem, Sinarum regionem Marcus Paulus Venetus, cum pluribus nonnullis paulo ante vel post eum secutis ingressus est cum Tartaris, qui Iuenam familiam instituerunt, quæ rexit Imperium usque ad $M C C C L X V I I I$: quo anno Tartaris expulsis Ta'iminga familia surrexit, quæ modo, nobis tragœdiam spectantibus, iterum à Tartaris penè extincta est, qui Ta'icingam, familiam suam vocare cœperunt $M D C X L I V$.

Secundo loco Sinica mensura scienda. Supra attigi, Sinam totam à suis quadratam dici, & pingi, & vere parum aberrant, olim quia vix extra Sinam alias esse sciebant, vel putabant terras, ideo maxime terram quadratam, & Cœlum rotundum affirmabant; hinc etiam est quod omnis Sinica mensura per quadrata fiat, sic olim antiquissimis temporibus totam terram Sinicam in minutissima quadrata partiti sunt ad tributum regium facilis colligendum, unum enim ex novem pro Rege Agricolæ seminabant ac colebant: mensura autem ac mensurandi modi parum differunt à Strabonis, Melæ, Plinii & Solini, nos iter nostrum dividimus per passus, millaria, illi per pū: Chang: Li: Pū: ç'an quæ explicò.

Sit ergo minima mensura Ly, quorum decem unum Fuen constituant, decem Fuen unum ç'un, horum decem unum Ch'e, decem Ch'e unum Ch'am, sex autem Ch'e unum pū: ccc lx pū unum Li, decem Li unum p'u, & octo p'u five lxxx Li unum ç'an, quæ Sinica nomina ita ferè nostris respondent, ut deinceps Latinis nominibus utamur.

ç'an est iter diurnum, quantum nimirum diebus singulis Sinæ ambulando conficiunt.

P'u lapidem, cippum, seu postam vocabimus, nam per totam hanc Extremam Asiam in singulis p'u arcum erigunt (sicuti olim Romani cippos ad singula millaria) in quibus locorum distantiam inscribunt ac notant.

*Sinica
mensura
qualis.*

Integrum que five cubitus Sinicus in decem uncias divisus.

*Mensura
varia.*